

Staniszewska, Magdalena

"Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego" profesora Jerzego Łempickiego : ukoronowanie sierpeckich publikacji 2008 roku

Mazowsze. Studia Regionalne 5, 229-231

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego profesora Jerzego Łempickiego – ukoronowanie sierpeckich publikacji 2008 roku

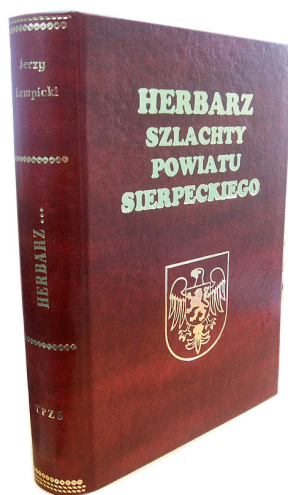
Magdalena Staniszewska

Właśnie ukazało się długo oczekiwane, monumentalne dzieło profesora Jerzego Łempickiego *Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego*, będący czwartą częścią *Herbarza mazowieckiego*. O książce z pewnością można powiedzieć, że jest ukoronowaniem wszystkich wydanych w tym roku w Sierpcu publikacji.

Profesor Jerzy Łempicki to wyjątkowa postać, wybitny naukowiec, specjalista w dziedzinie budownictwa, związany z kilkoma ważnymi polskimi uczelniami wyższymi. Imponujące osiągnięcia naukowe w dziedzinie budownictwa nie przeszkodziły profesorowi w rozwijaniu wielkiej pasji historycznej, związanej z badaniem dziejów i majątków rodzin szlacheckich. Praca badawcza, której przed laty podjął się Jerzy Łempicki nie byłaby możliwa do zrealizowania, gdyby nie systematyczność, sumienność i wielki upór w dążeniu do zrealizowania wymarzonego celu.

Wydawanie *Herbarza* rozpoczęło w 1997 roku poznańskie wydawnictwo *Heroldium*. Pierwsze 2 tomy zawierały wprowadzenie, w którym dokładnie omówiono podstawę źródłową opracowania, zagadnienia demograficzne, majątkowe i społeczne związane z terytorium Mazowsza północnego, a także dzieje dóbr ziemskich i stosunków własnościowych poszczególnych wiosek parafii powiatu płockiego, z czasów staropolskich. Rok później wydano tom trzeci, w którym znalazły się dzieje rodzin szlacheckich i własności ziemskiej powiatu bielskiego. Wydawnictwo *Heroldium* nie zrealizowało, według przyjętego planu wydawniczego, kolejnego, czwartego tomu publikacji, ze względu na chorobę i śmierć Jerzego Łempickiego. Czwarty, sierpecki tom, ukazuje się dopiero w tym roku, staraniem Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej.

Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego to – jak do tej pory – najpotężniejsza pod względem formatu i objętości (610 stron) sierpecka publikacja. Zawiera usystematyzowaną, chronologicznie przedstawioną wiedzę na temat dziejów własności ziemskiej w powiecie sierpeckim, a także historie rodzin szlacheckich w tymże rejonie. W przeciwieństwie do ukazujących się tradycyjnie herbarzy, które przedstawiały w układzie alfabetycznym poszczególne rodziny

szlacheckie całej Rzeczypospolitej, niniejsze dzieło ma układ terytorialny i stanowi zamkniętą całość (każdy tom opisuje dany powiat).

Lekturę warto rozpocząć od wspomnień o Jerzym Łempickim, spisanych przez syna autora, Jerzego Michała Łempickiego. Nie brakuje w nich najważniejszych faktów z życia profesora oraz opowieści o gromadzeniu przez uczonego materiałów do dzieła.

Nowatorski sposób badania archiwalnych akt, a także wyjaśnienie sposobu korzystania z publikacji przybliżył czytelnikowi historyk Paweł Bogdan Gąsiorowski. Historia gromadzenia materiałów do *Herbarza*, ogarnięcia ogromu wiedzy, którą udało się odczytać Jerzemu Łempickiemu ze starych akt, wydaje się wprost nie do ogarnięcia dla przeciętnego człowieka. Profesor badał akta (udostępnione przez Sąd Hipoteczny w Płocku), które nieuporządkowane, złożone w zawilgoconej piwnicy, spoczywały niewykorzystane od kilkudziesięciu lat! Podobnie było z zapomnianymi przez historyków mazowieckimi księgami grodzkimi (z Archiwum Akt Dawnych w Warszawie), w oparciu o które systematycznie udawało się profesorowi rekonstruować skomplikowane połączenia genealogiczne poszczególnych rodzin i rekonstruować historie wsi, z którymi rodziny te od pokoleń były związane. Precyzję badawczą i skrupulatność autora można chyba jedynie porównać do pracy średniowiecznych skryptorów, którzy zamknięci w klasztorach przez prawie całe życie przepisywali i ozdabiali dzieła, które dziś – ze względu na unikatową wartość – podziwiać możemy jedynie na specjalnych wystawach w najważniejszych bibliotekach. Tym większy szacunek należy się profesorowi Łempickiemu, że nawet w momencie poważnych kłopotów zdrowotnych nie zaprzestał swojej działalności badawczej, dzięki czemu dziś sierpczanie i mieszkańcy powiatu sierpeckiego mogą cieszyć się tak wartościowym dziełem.

Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego to nieoceniona publikacja dla miłośników genealogii, pasjonatów heraldyki, a zwłaszcza dla wszystkich osób, które badają lub dopiero pragną poznać historię i pochodzenie własnej rodziny i przodków. Poszukiwania te z pewnością ułatwi przejrzysty układ treści, liczne przypisy w tekście oraz wyjaśnienie znaczeń najczęściej stosowanych w źródłach sformułowań.

Informacja o książce:

Jerzy Łempicki: *Herbarz mazowiecki*. t. 4 *Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego*,

Sierpc: Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej, 2008.- 610 s.; il.

Spis treści: Wspomnienie o Jerzym Łempickim (Jerzy Michał Łempicki); Zanim się pochylimy nad *Herbarzem...* (Paweł Bogdan Gąsiorowski); Wprowadzenie (Jerzy Łempicki); Dzieje własności ziemskiej w powiecie sierpeckim: Parafia Sierpc, Mochowo, Kurowo, Goleszyn, Jeżewo, Zawidz, Kisielewo, Borkowo Kościelne, Rościszewo, Biezuń, Lutocin, Zieluń, Lubowidz, Syberia, Borzewo, Gozdowo, Bonisław, Słupia; Dzieje rodzin szlacheckich w powiecie sierpeckim: Babecki, Bądryński, Białokórski, Białyzewski, Bledzewski, Borkowski I, Borkowski II, Brudnicki, Dobrynicki, Dramiński, Dziembakowski, Grabowski, Grembecki, Grotkowski, Guzowski, Jeżewski, Kęsicki, Kisielewski, Komorowski, Kosiński, Koskowski, Kotarski, Kozicki, Krajewski, Krasieński, Krzętkowski, Kurowski, Lisicki, Lutocki, Makomaski, Mieszczkowski vel Miescki, Miłobędzki, Miszewski vel Myszewski, Myszyński, Piastowski,

Przeradzki, Przybojewski, Rachocki, Romatowski, Rościszewski, Rzeszotarski, Rzezawski, Sieprski, Skoczkowski, Smoszewski, Somański vel Szumański, Stropuchowski, Studzieński, Suleński, Sułkowski vel Sulikowski, Suski, Swajęcki, Swaradzki, Świerkocki, Ważyński, Wiechecki, Wróblewski, Zaleski, Zawidzki, Zglinicki, Zołszyński, Żóttowski, Żurawski vel Żurawiński; Rodziny szlacheckie wywodzące się z powiatu płockiego i bielskiego.